

οι προνοητικοὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ τοὶ ἄκοντα
 νέναι να διαύσωσι τὸν Φορμίωνα νὰ παρειδύσῃ
 τῶν στενῶν· καὶ δὴ, ὠφελθέντες ἀπὸ πελάγιον
 ἄμα ἔω ἀασείρωσι τὴν ἄκυραν ἀπο βίον τὸ
 ἄκον ἐν παραταξεί κατὰ στίχους ἐκ τεσσάρων
 ἐρομένοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (47)· ὡς δὲ
 μοι ἐγένοντο ἐκτείναντες τὸ δεξιὸν κέρασ εἰς
 κρη. καμπύλην γραμμὴν σχηματισμένην ἀπὸ
 ἐκλεκτὰς αὐτῶν τριήρεις, προβαίονσι κατὰ
 ἄκον μὲν τῶν Ἀθηναίων ἐνδόν δὲ τοῦ κόλπου ἀπὸ
 πύμα ὠθοῦμενοι. Τὸ στρατηγῆμα τῶν Πελοπον-
 νησῶν ἦτο θαυμάσιον, καὶ διὰ τούτου διενεθῆσαν
 ἰσχυράτα νὰ δώσωσιν ὑπόνοιαν εἰς τοὺς Ἀθη-
 ναίους ὅτι σκοπὸς τῶν ἦτο νὰ ἐρομήρωσι κατὰ τῆς
 ἀπύκτου ἀπροσυλάκτου οὐτης, καὶ οὕτω νὰ τοὺς
 ἐρώσωσιν ἄκοντας νὰ προαχθῶσιν εἰς τὰ στεῖα.
 Φορμίων ἀμριτάλαντευόμενος, μεταξὺ τῆς ὁποίας
 πεποιθήσεως τοῦ νὰ μὴ ἐμπλέξῃ ἑαυτὸν ἐντόν
 κόλπου, καὶ τῆς ἀνάγκης πλεον τοῦ νὰ δράμῃ εἰς
 ἄκον τῆς Ναυπάκτου, ἐπιβίβαζε τοὺς αὐτάς του
 ἄκοντες, καὶ κινεῖ μὲ ὄλον τὸν στολισκον του, ὅχι
 ἐπιθέμενος κατὰ πρόωρον, ἀλλὰ τὴν γῆν
 ἰσχυρῶν καὶ σπεύδων νὰ προσορμισθῇ εἰς τὸ μέρος,
 ὅτι ἐγθροὶ εἶχον στήσει τὴν προσοχὴν τῶν ὄθεν
 ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν περίστα-
 σιν, ἡ δὲ πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ἀπύκτου ἀπὸ τῆς
 ἀπύκτου δὲν ἦτο συμπεπυκνωμένη, ἀλλὰ μάλλον
 ἀπύκτου κατὰ μίαν ναῦν ἐν στήχῳ, ταχυπλοῖα
 ἀπύκτου. Οἱ ἀκόμητοι Λακεδαιμόνιοι βλεπόντες
 εἰς τὸν Φορμίων ἐνέδωκε ἂν καὶ ἀκουσίως εἰς τὴν
 ἀπύκτου αὐτῶ παγίδα, ἐσήμανον εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ
 κέρματος μοῖραν τὴν καὶ προφυλακὴν σχηματι-
 σμένην ἡτις ἐπ' ὀλίγον ἀπεμαχρύνετο τοῦ κέντρου,
 ἀναπλεύσῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ νὰ ἐμβάλλῃ
 μέτωπον. Ἡ ἐπιθεσις αὕτη ἐν ἀκαρεῖ μεταδο-
 ῖται καὶ ἐπιτυχῶς γενομένη ἐβίασε τοὺς Ἀθηναίους
 ἀπύκτου τὴν γρημνὴν τῶν καὶ ἔνδεκα μὲν αἰ-
 ῖται γινόμεναι αὐτῶν τριήρεις ἐπρόλοβον τὴν ἐπιστο-
 τῆν τῶν Πελοποννησίων, καὶ διέρωγον ἐπιτη-
 τῆν κύκλωσιν ἀναπειράσασαι ἅπαντα τὰ ἰστία
 καὶ διὰ τῆς εὐρυχωρίας ἐπανακάμψασαι κατὴλ
 τῆς Ναυπάκτου. Αἱ δὲ λοιπαὶ ἑνέα στενοχωροῦ-
 ῖται ἀπὸ τὰς ἐκ τοῦ πελάγους πεπυκνωμένως ἐρο-
 ῖται ὑπέστησαν μόμια ὄλον τὸ πάταγον καὶ τὴν
 τῶν ἐπιτιθεμένων, καὶ κοκῶς ἔχουσαι ἐξώ-
 ῖται εἰς τὴν γῆν, ὅπου πελομαχία ὅχι μικρὰ συνέση
 τῶν τινὰς· αὐτῶν ἔλαβαν ἐν θριάμβῳ οἱ Πελοπον-
 νησῶν καὶ ἐπανάπλευσαν εἰς τὸ Πάνορμον κατὰ

τοῦτο λοιπὸν τὸ μέρος ἐνίκων. Αἱ εἰκοσι τριήρεις
 ἔμωσ αἱ διώκουσαι ἀπὸ τοῦ δεξιὸν κέρασ τὰς ἔνδεκα
 Ἀττικὰς τὰς ὑπεκφυγούσας τὴν κύκλωσιν καὶ εἰς
 Ναυπάκτον προκαταφυγούσας, φθάσασαι ἔως εἰς τὴν
 γῆν δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐπιπέσωσι, διότι οἱ Ἀθηναῖοι
 ἀντίπρωροι κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον πρὸς ἄμυναν παρα-
 κευασμένοι ἦσαν, καὶ δὴ, ἐνθαρυνθέντες ἀπὸ ἔκτα-
 κτον συμβάν τὴν συμπλοκὴν, λέγω, μίας μεμονωμένης
 ἐδικῆς τῶν, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Τιμοκράτους διοικουμένης
 Λευκαδίας τὴν ὁποίαν ἡ Ἀθηναϊκὴ τριήρης κατεβύθη-
 σεν, ὠρμησαν ἀπὸ ἐνὸς κελύσματος κατὰ τῶν Πε-
 λοποννησίων τεθοροβηθέντων δὲ τὸ πάθος τοῦτο, καὶ
 ἐμπερόντων εἰς τὰ ῥήξα ὕδατα διὰ τὴν ἀπειρίαν
 τῶν τόπων, καὶ τοὺς ἀντέκρουσαν διὰ τῶν ἐμβόλων
 ἀναμωτῶν εἰς φυγὴν τρέψαντες πᾶν τὸ ἀνθιστάμενον
 ἐπιδιώκοντες δὲ, ἐξώγησαν αὐτάνδρους μὲν ἔξ τῶν
 Πελοποννησίων ναῦς, ἐρείλυσαν δὲ καὶ ἐκ τῶν ἰδιῶν
 τῶν τῶς ὅσας αἰχμαλώτους εἶχον εἰς γῆν ἀνάθεσι,
 καὶ ἄνδρας ὅχι ὀλίγους ἀπέκτειναν.
 * Τοιοῦτον εἶναι τὸ τέλος τῆς μεγάλης προπαρα-
 κευῆς, καὶ κατὰ τοιαύτας πολυτρόπους φάσεις τῶν
 ἀγῶνων δεκρίθη θαυμασίως ἀναδειχθεὶς ἀνὴρ ὁ Φορ-
 μίων. Δὲν δυνάμεθα ἔμωσ τὸ μικρὸν τοῦτο ἐπιστό-
 δον τῶν θαλασσιῶν ἔργων νὰ διοράσωμεν μέγα ἐνά-
 λιον κατόρθωμα, μήτε ἐκ τῶν διατρεφάντων κατὰ ἰστί-
 ἀψιμαχίας ταύτας νὰ ἐξάξωμεν γενικὸν περὶ τῶν κα-
 θέκκτα τῶν ναυμαχιῶν συμπέρασμα. Μετὰ τὴν φύ-
 σιν τοῦ τόπου, καὶ τὰς ἐνούσας δυνάμεις, ἐπαναλαμ-
 βάνομεν, ὁ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων Φορμίων ἐπραξε
 καὶ ἐλάλησεν ὅτι καταλλῆλον τῶν περιστάσεων· βέ-
 θαιον δὲ εἶναι ὅτι ἔδεκα μόνον πλοῖα ἀκόμη ἂν ὑπὸ
 τὴν ὀδηγίαν του παρευρίσκοντο, ἤθελε καὶ ἐν στενοῖς
 καὶ παντοῦ ἀνδρείως καὶ ἐπιτυχῶς ἀντιπαραταχθῆ
 καὶ καταβλάη τὸς ἰσχυροὺς ἀντιπάλους του.
 » Ἡ οὐγχιρσις ἀρα μεταξὺ Φορμίωνος καὶ Θε-
 μιστοκλέους εἶναι ἀνυπόστατος διὰ τε τὰ ἔργα ἐνὸς
 ἐκαστου, καὶ διὰ τὰς περὶ τῶν στενῶν πρὸς συγκρό-
 τῆσιν ναυμαχίας ἰδικὰς πεποιθήσεις τῶν· διότι ὁ μὲν
 Φορμίων φρουρὸς ἐνάχῃ τῆς Ναυπάκτου μὲ ὀλίγα
 πλοῖα, ὁ δὲ μέγας Θεμιστοκλῆς τὴν διοικῆσιν ἀνέ-
 λαβε τῆς ὅλης τῶν Ἑλλήνων ναυτικῆς δυνάμεως καὶ
 ἔργον ἐγκολπῶθη ὅτε τὰ πάντα ἦσαν μετέωρα, τῆς
 Ἑλλάδος ὅλης τὴν σωτηρίαν. Δὲν πρέπει τέλος πάν-
 των νὰ λησμονήσωμεν ὅτι τοῦ Θεμιστοκλέους ἡ ὑψι-
 νοια ἐπὶ τῶν Περσικῶν ἀγῶνων φθάσασα μέχρι τῆς
 ἀνωτέρας περιωπῆς τῆς ἀνθρωπίνου οὐσίας ἐνοπερίζε-
 το εἰς τῆς ἀθανασίας τὸ ἀπαύγαγμα πρὸς τὸ ἀπλετον
 κλέος τοῦ βασιλείως τῆς Σπάρτης ἀμιλλωμένη· διὰ
 νὰ ἐπιτύχῃ ἔμωσ τὸ ἄφθαρτον εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπαξί-
 παντας τοῦτο γέρας, προείδεν ὅτι ὅχι μόνος ἀλλὰ
 μεθ' ὄλων ἐχρεώσεται τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων κατὰ
 τῆς βερβάρου Ἀσίας νὰ παλαίσῃ, καὶ ἀγωνητῆριον
 μεταξὺ σκότους καὶ φωτὸς ἐρεῦδεν αὐτὴν τὴν Σα-
 λαμίνα. Μονὸς ὡς γνωστόν νὰ ἐμποδίσῃ ὁ Λεωνίδας
 δὲν ἐδυνήθη τὸν Ξέρξην ἀπὸ τοῦ νὰ προβῇ ἐντὸς τῶν
 Θερμοπυλῶν, ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς θαυμάσας τὸν ἡ-
 ρωϊσμόν του, ὥσπερ καθ' ἑαυτὸν νὰ διεκδικηθῆ τοῦ
 ἡμιθέου τούτου νόν ἄξιον θάνατον εἰς στενὰ ἐπίσης